

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τρίτη 7 Ιανουαρίου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΙΟΥ, ὙΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ¹

[9] Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαὶν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων. [10] Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. [11] καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλείστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνῶμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

¹Κωνσταντῖνος Ι. Δάλκος Χρῖστος Ι. Δάλκος Γεώργιος Π. Μανουσόπουλος Νικόλαος Ι. Μπινόβας Σπυρίδων Α. Παργινός, Ρητορικά Κείμενα Β' Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β, σελ. 94

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

Α1. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των παρακάτω θέσεων με βάση το αρχαίο κείμενο, σημειώνοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από αυτές (Μονάδες 6)

1. Με τη φράση **«ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαὺν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων»** : Ο Μαντίθεος προσπαθεί να πείσει τους δικαστές να τον ακούσουν, κερδίζοντας την εύνοιά τους, καθώς ισχυρίζεται ότι θα είναι σύντομος και δεν θα τους κουράσει.
2. **«Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως»**: Ο Μαντίθεος, μετά τον θάνατο του πατέρα του, έλαβε μικρή περιουσία, εξαιτίας μόνο των συμφορών που είχε υποστεί ο τελευταίος.
3. **«δύο μὲν ἀδελφὰς ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων»**: Ο Μαντίθεος έδειξε γενναιοδωρία μόνο απέναντι στις αδελφές του.
4. **«ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι»** : Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι είχε άριστες σχέσεις με τους συμπολίτες του.
5. **«ὄσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας»**: Ο Μαντίθεος έχει τις ίδιες συνήθειες διασκέδασης με τους νέους της ηλικίας του.
6. **«πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους»** : Οι συνομήλικοι του Μαντίθεου, σύμφωνα με τον ίδιο, προσπαθούν να διαβάλουν τον έντιμο βίο του.

Α2. **«Περὶ μὲν τοίνυν ... ἑκατέρω»** : Να καταγράψετε τα χωρία του αρχαίου κειμένου στα οποία διαφαίνεται ότι ο Μαντίθεος προσπαθεί να κερδίσει την εύνοια των βουλευτών. (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.ΑΡΛ2Α(ε)**

B1. «έν δὲ ταῖς δοκιμασίαις... λόγον δίδοναι» : Η δοκιμασία στην αρχαία Ελλάδα ήταν πάντα μία διαδικασία συνοπτική ή όχι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B2. Αφού επισημάνετε ποια συμπεριφορά επέδειξε ο Μαντίθεος προς τα αδέρφια του, σύμφωνα με όσα αναφέρει ο ίδιος, να εξηγήσετε γιατί επιλέγει να την αναφέρει στην απολογία του.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα σε αυτόν να συμπληρώσετε τις λέξεις που λείπουν, ώστε να αποδίδεται σωστά το περιεχόμενό τους:

1. Οι _____ λόγοι είναι πολιτικοί λόγοι που εκφωνούνται στις συνελεύσεις του λαού παρέχοντας συμβουλές για το μέλλον.
2. Το αρχαιότερο δικαστήριο της αθηναϊκής πόλης-κράτους ήταν ο _____.
3. Ο _____ ήταν ο πιο σημαντικός εκπρόσωπος του επιδεικτικού γένους.
4. Αυτός που άσκησε ιδιαίτερη επίδραση στην εξέλιξη της ρητορικής, καλλιεργώντας την πολιτική και επιδεικτική ρητορεία ήταν ο _____.
5. Ο Λυσίας, όταν στερήθηκε του δικαιώματος να αναμειγνύεται αυτοπροσώπως στα δημόσια πράγματα, ασχολήθηκε με τη ρητορική ως _____.
6. Η αρχή του ρητορικού λόγου που περιλαμβάνει την σύντομη ενημέρωση του ακροατή επί του θέματος λέγεται _____.
7. Οι άτεχνες και έντεχνες αποδείξεις περιλαμβάνονται στο ουσιαστικότερο μέρος του ρητορικού λόγου που είναι _____.
8. Οι βραχυλογικοί συλλογισμοί που δίνουν πιθανά αλλά και ασφαλή συμπεράσματα λέγονται _____.
9. Οι δημιουργοί και διδάσκαλοι της συστηματικής πλέον ρητορικής είναι ο Συρακόσιος Κόραξ και ο Συρακόσιος μαθητής του, ο _____.
10. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της τέχνης του Λυσία είναι η _____ (ρήτορα, αντιπάλου και ακροατή).

Μονάδες 10

B4. αιτίας, ουσίας, δοκιμασίες, έγκλημα, έπεικείας: Να γράψετε τη σημασία που έχουν οι παραπάνω λέξεις στο αρχαίο κείμενο (Μονάδες 5). Στη συνέχεια

να σχηματίσετε στα νέα ελληνικά από μία περίοδο για κάθε λέξη με διαφορετική σημασία από αυτή που έχει στο αρχαίο κείμενο (Μονάδες 5).

Μονάδες 10

- B5.** «καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφοροὺς ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ»: Αξιοποιώντας το παραπάνω απόσπασμα καθώς και τα στοιχεία του μεταφρασμένου κειμένου που ακολουθεί, να εξηγήσετε με ποιο κριτήριο αξιολογούνταν η στάση του Αθηναίου πολίτη ως έντιμη και κοσμία και σε ποιες περιπτώσεις ως ανάξια λόγου.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ, 2, 40.2

Το απόσπασμα αυτό αποτελεί μέρος του Επιταφίου λόγου του Περικλή, όπως μεταφέρθηκε από τον Θουκυδίδη, τον οποίο εκφωνεί στον Κεραμικό προς τιμήν των νεκρών του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου και παρουσιάζει την αντίληψη που επικρατούσε για τον πολίτη στην τότε αθηναϊκή κοινωνία.

Εἰς τὴν πόλιν μας, ἄλλωστε, ἐκεῖνοι που ἐπιμελοῦνται τὰς προσωπικὰς τῶν υποθέσεις δὲν ἀμελοῦν δια τούτο τὰς δημοσίας, καὶ μολονότι ἄλλοι μὲν εἶναι ἀπησχολημένοι εἰς τούτο, ἄλλοι δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐπιτήδευμα, ὅλοι ἐννοοῦν ἐπαρκῶς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Διότι μόνοι ἡμεῖς ἐκεῖνον που δὲν μετέχει εἰς αὐτὰ θεωροῦμεν ὄχι φιλήσυχον, ἀλλ' ἀχρηστον πολίτην, καὶ εφόσον δὲν λαμβάνομεν οἱ ἴδιοι τὴν πρωτοβουλίαν τῶν ληπτέων ἀποφάσεων, κρίνομεν τουλάχιστον ὀρθῶς περὶ τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἄλλοι εἰσηγούνται, πιστεύοντες, ὅτι τὰ ἔργα ζημιώνει ὄχι ἡ συζήτησις, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ διαφωτισθῇ κανεὶς προηγουμένως δια τῆς συζητήσεως, πρὶν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς δράσεως.

Ἡ πύλη για την ελληνική γλώσσα - Μτφρ. Ε.Κ.

Βενιζέλος. [1940] 1960. *Θουκυδίδου Ιστορίαι.*

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλούταρχου, *Βίοι Παράλληλοι*, Αλέξανδρος (53.1-53.4)¹

Ο Πλούταρχος σκιαγραφεί τον χαρακτήρα του Αλεξάνδρου του Μακεδόνα και στη βιογραφία του παρουσιάζει τις στρατηγικές του ικανότητες και το έργο του. Στο απόσπασμα που ακολουθεί γίνεται λόγος για τον Καλλισθένη, έναν αρχαίο Έλληνα ιστορικό, που συμμετείχε στην εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ασία και παρουσιάζεται το ήθος και η συμπεριφορά του.

Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἦττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη καὶ βεβαιοῦντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθόμενος, ἔν τε τῷ συνεῖναι βαρύτερι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπαινεῖν οὐδ' ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις, ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ· μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός. Λέγεται δὲ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστ' ἀνίσταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν.

Λεξιλόγιο:

- **εὐτακτος:** αυτός που τηρεί την πρόπουσα τάξη, το μέτρο, ο πειθαρχημένος
- **κατάγω:** επαναφέρω εξόριστο στην πατρίδα
- **τὰ πολλὰ διωθόμενος:** επειδή αρνούνταν τις περισσότερες φορές
- **σύνειμι:** παρίσταμαι, συναθροίζομαι
- **εὐροῆσαι** (εὐροέω-ῶ): (εδῶ) ὅτι μίλησε με ευφράδεια
- **ἀνίσταμαι:** σηκώνομαι, ανυψώνομαι
- **ἀφορμή:** έναρξη

¹Πλούταρχου Βίοι Παράλληλοι, ca. 46-120 A.D. Εν Αθήναις, ΕΚΔ.Τύποις Διονυσίου Κορομηλά., ΗΜ/ΝΙΑ ΕΚΔ.1864-1866.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΡΛ2Α(ε)

Γ1.

- α. Να μεταφράσετε στα νέα ελληνικά το ακόλουθο απόσπασμα: **Τοὺς δ' ἄλλους ... πρὸς Ἀλέξανδρον.**

Μονάδες 10

- β. Για ποιους λόγους, σύμφωνα με τον ιστορικό, ο Καλλισθένης προκαλούσε τη δυσaréσκεια και τον φθόνο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία του αποσπάσματος που σας δόθηκε.

Μονάδες 10**Γ2.**

- α. **ὄντα, καταγαγεῖν, παρείχε, κελευσθεῖς:** Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του αορίστου των παραπάνω ρηματικών τύπων στη φωνή που βρίσκονται. (Μονάδες 4)

- β. «φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρείχε, τάς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθόμενος, ἔν τε τῷ συνεῖναι βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπαινεῖν»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και τα ουσιαστικά και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (τις αντωνυμίες στο γένος και στο πρόσωπο που βρίσκονται). (Μονάδες 6)

Μονάδες 10**Γ3.**

- α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω υπογραμμισμένους τύπους: (Μονάδες 4)

- i. εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη
- ii. Λέγεται δέ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπαινεσαι
- iii. κελευσθεῖς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης
- iv. τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς

- β. Να γράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις που εντοπίζετε στο απόσπασμα που ακολουθεί, να επισημάνετε το είδος τους και τον συντακτικό ρόλο τους. (Μονάδες 6)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.ΑΡΛ2Α(ε)**

Λέγεται δέ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστ' ἀνισταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν.

Μονάδες 10